

ОЛИЙ ДАРАЖАДАГИ ЎЗАРО ИШОНЧ ВА ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ РУҲИДАГИ ФАОЛ МУЛОҚОТЛАР ДЎСТОНА МУНОСАБАТЛАРНИ ЯНАДА КЕНГАЙТИРАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмоннинг тақлифига биноан 18-19 апрель кунлари давлат ташрифи билан ушбу мамлакатда бўлди.

Ташрифнинг биринчи куни ўтказилган музокараларда иккى дўст мамлакат халқлари мағфаатига хизмат қилидиган кўплаб келишувларга эришилди. Хусусан, давлат раҳбарлари иккى томонлама муносабатларда янги тарихий босқични бошлириш берган Иттифоқчилик муносабатлари тўгрисидаги шартномани имзоладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Тожикистонга давлат ташрифининг иккичча куни ушбу мамлакат Олий Мажлиси Намояндогон мажлиси Раиси Махмадтоир Зокирзода билан учрашув билан бошлиди.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Тожикистон Республикаси Бош вазири Қоҳир Расулзодани қабул қилди.

Ўзбекистон — Тожикистон стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларида бугун юқсан даражага эришилган маннуният билан қайд этилди.

Парламентлараро алмашинувни янада фоаллаштириш, кооперация лойхалари ва маданий-гуманитар дастурларни қўплаб-куватлаш ва илгари сурish учун соҳавий қўмиталар ва худудий кенгашлар даражасида самарали алоқаларни кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Қабул килинган ҳужжатларни хатловдан ўтказиш ҳамда олий даражадаги келишувларини ўз вактида рўёбга чиқарилиши устидан парламент назоратини амалга оширишда иккى мамлакат депутатларини мухим роли қайд этилди.

Шу мақсадда кўшма "ўйл харитаси"ни ишлаб чиқиш ва Бош вазирларнинг учрашувларни тизимили равишда ташкил этиш зарур.

Товар айро бошлашини ошириш, чегараодли савдони ва савдо инфраструктурунин ривожлантириш, автомобилсозлик, энергетика, электротехника, қазib чиқариш, тўқимачилик, фармацевтика, қишлоқ хўжалиги ва бошқа тармоқларда

ланарни янада кенгайтириш масалалари муҳокама қилинди.

Давлатимиз раҳбарни куна кеча Иттифоқчилик муносабатлари тўғрисида тарихий шартнома имзоланганини таъкидлади. Шу мазнода, олий даражадаги эришилган барча келишувлар иккى мамлакат хукуматлари томонидан сўзиси амалга оширилиши мухим экани қайд этилди.

Шу мақсадда кўшма "ўйл харитаси"ни ишлаб чиқиш ва Бош вазирларнинг учрашувларни тизимили равишда ташкил этиш зарур.

Давлат раҳбарлари рамзиятасманни кесиб, Ўзбекистон дипломатик ваколатхонаси биносини очиб бердилар. Иккى мамлакат давлат мадхиялари янгради.

Президентлар элчихона биносида дипломатлар учун яратилган шароитлар билан танишилар.

саноат кооперациясини чукурлаштириш устувор вазифалар сифатида кўрсатиб ўтилди.

Иккى мамлакат худудларининг салоҳиятидан тўлиқ фойдаланиши ҳамда маданий-гуманитар алмашинувни кенгайтириш мухимлиги алоҳида таъкидланди.

Ўзбекистон Президентининг Тожикистонга давлат ташрифи доирасида мамлакатимизнинг Душанбе шаҳридаги этнографияси биносининг тантанали очиши маросими бўлиб ўтди.

Сўнг Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев Тожикистон Президенти Эмомали Раҳмон билан биргаликда Душанбедаги Эксромарказида ташкил этилган Ўзбекистон саноат кўргазмасига боршилди.

Етаклилар "Made in Uzbekistan" брендиди остида ташкил этилган павильон билан танишилар. Ўнда мамлакатимиз автомобилсозлигининг юқори технологик

маҳсулотлари, электр ва қишлоқ хўжалиги техникаси, тайёр озиқ-овқат маҳсулотлари, кимё, тўқимачилик, фармацевтика ва бошка саноат тармоқларининг товарларни намойиш этилган.

Давлат раҳбарлари етакчи корхоналар кооперациясини кенгайтириш, ўзаро тажриба ва технологиялар билан алмашиши зарурлигини таъкидлайдилар.

Шу билан Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Тожикистон Республикаси давлат ташрифи якунинга этид. Душанбе ҳалқаро аэропортида давлатимиз раҳбарини Президент Эмомали Раҳмон кузатиб кўйди.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Матбуот хизмати суратлари.

Биз ва дунё

Кўп томонлама ҳамкорликни сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқадиган алоқалар

ЎЗБЕКИСТОН – ТОЖИКИСТОН САММИТИ
ХОРИЖИЙ ЭКСПЕРТЛАР ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев 18-19 апрель кунлари давлат ташрифи билан Тожикистонда бўлди. Ташриф натижалари унинг муваффакияти ва самараодорлигини кўрсатди. Хорижий эксперталарнинг айтишича, иккى томонлама муносабатларнинг юкори даражага кўтарилишига Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда яхши қўшичиллик, ўзаро мағфаатли ҳамкорликни мустаҳкамлаш, умумий салоҳиятни юксалтириш ва барқарор тараққиётни таъминлаш борасидаги саъи-ҳаракатлари натижасида эришилди.

Давоми 2-бетда

Бугуннинг гапи

ЭНЕРГИЯ ТАРИФИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ёхуд арzon шўрва нега татимайди?

ДАХЛДОРЛИК ТУЙФУСИ

МАЪНАВИЙ БИРЛАШУВ

мағлуб бўлмас жамиятни
барпо этади

Инсон ўзининг фикрлаш қобилияти, маънавий дунёси билан тирик. У маънавий жиҳатдан етук бўлсагина, ҳақиқий инсон бўла олади. Маънавият – кишини қаҳрамонликка, эзгуликка етаклайди, камолотга етказади, фикрини теранлантиради, ўзлигини, ўзининг қадр-қимматини англашни ўргатади.

Маънавият четта сурб ќўйилса, ёшлар тўғри ўйдан адашади, ҳою ҳавасга берилади, бемаъни урфодатларни ўйлаб топади. Илм-матрифат ва юқсан маънавият йўй жойда баҳт-саодат бўлмайди! Шунинг учун нафакат ёшлар, балки бутун жамиятимиз аъзоларининг билими, савијасини ошириш учун, аввало, илм-матрифат, юқсан маънавият керак. У одамларнинг ҳар бир хатти-ҳаракати, фикрлар тарзи, ўй-хаёлари сўзга айланганда намоён бўлади.

Дунёда ҳалол, юраги тоза, қалби пок, маънавият бой одамлар кўп. Уларнинг эзги ишлари туфайли бўру оламда маънавият ҳамиша барқарор бўйледи. Чунки вижони ўйгок, эл-юрт ташвиши билан яшидиган кишилар ён-атрофида бўлаётган воқеаларга, ёрдам ва

қиммат мухитини ўзининг инсонларига, адолатни топталашига бефарқ қараб турмайди.

Кайси элдан, қайси юртдан ўз мағфаатини ҳамма нарсадан устун кўядиган инсонлар чиқса, кўпайса, у ерда ўзарни ҳам, юқалиши ҳам бўлмаслиги аён. Шу боис, ҳар қайси ҳалқ ёки миллатнинг маънавиятини унинг тарихи, ўзига хос урф-одат ва анъанаҳари, ҳаётий қадрияларидан айри тасаввур этиши қийин.

Маънавий мерос, маданий бойликлар, кўхна тарихӣ ёдгорликлар эса инсон оғигини маънавий озиқлантиради. Агар шу озукани ўзи яшайдиган мухитдан олмас ёки бу мухит уни қониқтирасас, бундай озиқни у бошка жойдан излайди.

Давоми 3-бетда

Дахлдорлик туйғуси

МАЪНАВИЙ БИРЛАШУВ

мағлуб бўлмас жамиятни барпо этади

Салоҳиддин ИСОМИДДИНОВ,
журналист

Бошланиши 1-бетда

Биз бунга асло йўл кўймаслигимиз керак. Ахир бизнинг қадими вагъуларни таъситида ўз аксими топмоқда. Янги Ўзбекистон қадид боболаримиз орзу қўлганидек, дунёвий, хукукий давлат ва фуқаролар жамиятини бунёд этиши, сифати таълим тизимини яратиш, сўз эркинлиги ва очиқликни таъминлаш йўлидан дадид оидимлаомада.

Ёшларни маънавий озиқлантириш, онгу шурунин маърифат зиёси билан бойитиш, тарбиясини тўғри йўлга кўйишда жадидчилик ҳаракати, уларнинг бекіс меросини ўрганиш ҳам мухим аҳамиятга эга. Бугун кўх тарихимизни чукур, теран, холис ўрганиш пайти келди.

Жадидларнинг гоялари, уларнинг орзунтилишлари давлатимиз сиёсатида ўз аксими топмоқда. Янги Ўзбекистон қадид боболаримиз орзу қўлганидек, дунёвий, хукукий давлат ва фуқаролар жамиятини бунёд этиши, сифати таълим тизимини яратиш, сўз эркинлиги ва очиқликни таъминлаш йўлидан дадид оидимлаомада.

Демак, бугун оидимизда жадид боболаримиз орзу қўлгани — милилт келажигини ўйлайдиган, тарбияннан фарзандларни воғга етказиш вазифаси тирибди. Хўш, бундай ёшларни тарбиялаш учун қандай чоралар кўллаш зарур?

Фикримча, бунга маърифатпарвар боболаримизнинг қолдирган бой мөросини чукур ўрганиш, ёшларимизнинг маънавиятини юксалитириш, онгу тафаккурини ўзгартирниш, янги замон кишинини тарбиялаш орқали эришиш мумкин.

**Давлатнинг мафкура ва
ғояси**

Миллатнинг ўзига хос маънавиятини шакллантириш ва юксалитирища онланинг ўрни бекіс. Оила маънавий кўргон бўлудигина қолмай, ёш авлонидарни тарбиялашнинг илк маскани ҳамдир. Чунки инсоннинг энг соғ ва покизга туйгулари, илк ҳаётини ташунча ва тасаввурлари, аввало, оила багрида шаклланади.

Боланинг характерини, табиати ва дунё-қарашини белгилайдиган маънавий мезон ва қарашлар — яхшилик ва эзгулик, олияномбилик ва меҳр-оқибат, ор-номус ва андиша каби мұқаддас тушунчаларнинг пойдевори оила шароитида қарор топади.

Миллий гоямиз, мафкурамиз хос юксак туйгулар ҳам дастлаб оила мұхитиди сингади. Бу жараён боболар ўғити, ота ибрати, она меҳри орқали амалга ошиди. Айнан шу кўргонда боланинг қалбидаги оиласада мухит тасъирида маънавиятининг илик куртаклари намоён бўла бошлади.

Хар қайси боланинг кобилияти, атрофидаги одамлар билан мумаласи, тенгдошлиари орасида ўзини қандай ҳис қилиши, дунё-қараши — буларнинг барчиси оилада оладиган тарбияси билан боғлиқ. Агар ота оиласада одоб-ахлоқ бобида фарзандларнига ўрнак бўлмаса, бу ҳолат, табиийи, бола маънавий оламиининг шаклланышига салбий тасъири кўрсатиши мумкин.

“
Қадриятлар миллатнинг кўзгуси саналади. Ҳалқ эса қадриятларида ўз аксини кўради.
Лекин бутун ана шу кўзгута доғ тушаётгандек назаримда. Бу шундай доғки, вақтида кетказмасангиз, қалинлашиб бораверади.
Қадриятларимизнинг қадрсизланишга асосий сабаб, бу — оиласадаги тарбиянинг “замонавийлашиш” бораётганида эмасми?
”

соглем ижтимоий-маънавий мұхитини мұстакиллашы альбатта қодирмиз...”

Учичи Ренессанс пойдеворини яратиш-дек улкан мэрраларни кўзлаган эканнис, бундай юксак мақсад ўйлуда маънавияти бутун, тарбия, тафқири теран, етук авлод мамлакатининг шаклланышини кимдайдиган ўрганиш.

Давлатимизда ҳаётини ташвишига яхшилик ва оғозликка қарашадиган ҳам басалага алоҳида тўхтади. Бугунки кунда ҳар биримиз амалда Ватан ҳимоячиси бўлишимиз, ёшларимизнинг ҳам шу руҳда камол тоғтиришимишиз зарурлиги тасъирида.

Ягона нажот йўли

Юртимизда яшаттган ҳар бир инсон милли, тили ва динидан ҳаётини назар, ҳаётини, куончун ташвишини маҳаллада айри ҳолда тасаввур эта олмайди. Маҳалла — жамиятимизга дахлдор барча масалаларни ҳал этишида беосита иштирок этувчи, ҳалк ва давлатни бир-бирига яхшилаштириб, улар ўртасидаги муносабатларни тартибга солувчи мұхим тузылмайди.

Бугун дунёда геосийин жараёнлар, турли низо ва мөжалоравлар авж олган бир шароитда маҳалла ҳар биримизни маънавий ўйгоқлик ва оғозликка ҷорчловчи, қалоларимизда улуг аждодларимизга хос азму шижот тўйгуларини юксалитиришни кутилашадиган тарбиянига яланлоқда.

Ўзини ўзи бошқаришнинг ноёб тузумаси — маҳаллага қараштадиган алоҳида эътибор ҳам бежиз эмас. Чунки инсон қадири, меҳр-оқибат, ҳамжигъатлик, миллатлараро дўстлик, тутувлик, маънавият, маърифат, маданият ҳамда санъат, спорт ва им-ған ривожи, ёшларни ҳарбий-тарбиярварлик руҳидаги тарбиялаш, аввало, маҳалладан бошланади.

Ушбу макслан инсонин жамиятни билан яшашга ўргатди, шу руҳда тарбиялашди, ҳалларни миллатни таъминлашди.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, деб уларнинг дарду ташвиши, хоших-истаги, орзу-мақсади билан қизиска, шубҳасиз, у ерда ўтирилик, жиноти маҳаллалари ҳамишига тарбия маскани бўлган.

Хўш, маҳаллаларда тарбияни ким таъминлайди? Альбатта, қайонилар, яъни ёни катта авлод вакиллари. Агар маҳаллаларни нуронийларимиз, пирор бадавлатларимиз ҳар бир бола менинг болам, д

Экология

Маълумотларга кўра, мамлакатимизда маниши чиқинди ҳосил бўлишининг йиллик ҳажми прогнози 14-14,5 миллион тонна атрофида бахоланади. Аҳолининг ўртacha 1,5 физга кўлайши суръати хисобга олинса, ушбу кўрсаткич 2028 йилга бориб, 16-17,7 миллион тоннага етиши мумкин.

Моиха ХЎЖАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
паватаси депутати

ЧИҚИНДИ – КОНИ ЗАРАР бирок қайта ишланса, катта бойлик

полигонини рекультивация қилиш, 6 та полигони тартибида келтириш ҳамда чиқиндиларни қайта юқлаш учун 3 та стансия қурилиши борасида амалий ишлар килинмоқда.

Соҳанинг хуқуқий асоси

Мамлакатимизда экологик хавфисизликни таъминлаш, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида муййиз максадга қаратилган ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, соҳанинг янги ташкилий-хуқуқий асослари яратилди. Ҳалқаро таҳрибадан келиб чиқкан ҳолда эски коммунал ҳўжалиги тизимидан бозор механизмига асосланган хизмат кўрсатиш тизимига ўтилди.

Соҳа Конституция, “Табиити мухофаза қилиш тўғрисида”ги, “Чиқиндилар тўғрисида”ги қонун билан тартибида солинган. Сўнгти 5 йилда тизимида бошқарув тизимини ислоҳ килиш учун мазкур қонун хужжатларига беш марта қўшимча ва ўзгартиш киртилди.

Тегизли фармон ва қарорлар, давлат дастурлари бўйича килинди. Шунингдек, “Давлат-хусусий шериклар тўғрисида”ги қонун асосан соҳага босқичма-босқич хусусий ҳамда давлат-хусусий шериклар механизмиларни кенг жорий этиш жараёни кемоқада. 2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф-мухитни мухофаза қилиш концепцияси ҳама ҳамзур вазифаларни жадал бажариш мақсадлари ўз ифодасини топган.

Уни ривожлантиришингизни узон истиқболга беплинган стратегияси, хусусан, 2019-2028

фойдаланиши кабин мақсадларга эришиш вазифаси ҳам қўйилган. Унинг биринчи бошқарни тизими амалга ошириши натижасида аҳоли пунктларининг санитар-экологик ҳолати нисбатан яхшиленинига эришилди.

Адолатсиз амалиётга чек қўйилади

Ша йил 29 марта “Яшил макон” лойиҳаси доирасидаги ишлар ҳамда чиқиндиларни бошқарни такомиллаштириш бўйича ўтилган видеоселектор йигилишида кўп қаватли уйларда аҳолини чиқиндини саралаган ҳолда ташашга рағбатлантиридиган

ҳажми билан таъминлашга хизмат қиласди. Бу жаҳаёнда “маҳалла еттилиги”га ҳудудида аслида, кўрсатилмаган хизмат бўйича нореал қарзини хисобга олмаслик ваколати берилганин айни муддо бўлди. Бу орқали хизмат кўрсатилмаган ҳудуд учун ҳам дебитор қарздорлик ёёб кўйишидек адолоссан амалиётга чек қўйилади.

Президентимизнинг жорий йил 4 инвардаги “Чиқиндиларни бошқарни тизимини такомиллаштириш ва уларнинг экологик вазиятига салбий тасвирин камайтириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони билан ваколати давлат органларига маниши чиқиндилар билан боғлиқ хизматлар сифтигини тўлип ташминлаш, даражасида ҳалқаро стандартларга етказиш ҳамда назорат тизимини кучайтириш мақсадида қатор вазифалар юклатилди. Хусусан, тадбиркорлар учун соҳанинг жозиндоригини

тазим жорий этилиши зарурлиги таъкидланди. Ҳудудларда ободонлаштириш, тозалини таъминлаш бўйича мутлақа янги тизим, янги Экология жамгармаси хисобдан маҳсус чиқинди копларни белуп бериш, аҳолининг чиқиндини беғлиланган тоғфага эжратиб, шоҳобчага олиб боришига эриши, тадбиркорлар эса қайта ишланадиган фойдали чиқиндини аҳолидан

таъминлаш, чиқиндиларни қайта ишланадиган тизимни кескин ошириш, чиқиндиларни полигонларда тўпланишининг оддини олиш, атроф-мухитта етказилётган салбий тасвирни минималлаштириш, “ноль чиқинди” тамойлига эришини ва айланма иктисолидети ривожлантириш бўйича изчин чора-тадбирларни амалга ошириш белгиланган.

сотиб олиши керак бўлган механизми жорий этиш бўйича тақлифларни суруди.

Жорий йил 1 майдан ёзибиоран ҳар бир вилоятдаги 2 тадан тумандаги (жами 26 та) таҳрири тарзидан ободонлаштириш бошқармаларни вазифаси хусусий шерикларни асосида чиқинди корхоналарига ўтказилади. Тадбиркорлар ўзига биринчи тадбиркорларни ҳудудда даҳрат ва гуллар экиши, парваришилаш, ариқларни тозалаш, кўчаларни ёритиши, чиқиндиларни аҳоли кетиш билан ҳам шугулланади. Бунинг учун ободонлаштириш бўйимларига ҳар йили бўйидектан ёзилтирилган маблагларни таъминлашадиган тақлифларни таъниди.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хоҳинга ўз ташаббуси билан чиқиндихоналарга айланган ёки тизимилини рашидлаштириш, тадбиркорларни тозалаш, бўйимларни ҳадисида қарашларни тозалашадиган таъниди.

Шу билан бирга, ҳар бир вилоядаги жойлашувни кулаған 3-4 тадан полигон маҳсус

экосаноат зонасида ялантирилган таъниди.

Стратегияда аҳолни қартиқ маниши чиқиндиларни тўйлаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича хизматлар билан қамраб олиниш 100 физга ётказиши, қартиқ маниши чиқиндиларини камидан 60 физни қайта ишланаётган таъниди.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Хуҷожатда чиқиндилар билан боғлиқ хуқуқибзарлик профилактикасига алоҳида қўйиши, хусусан, чиқиндиларни бошқарни соҳасида қатор хуҗожатларни ратификацияни қилган.

Соғлом турмуш тарзи

ИНСОННИНГ УЗОҚ УМР КҮРИШИ НИМАЛАРГА БОҒЛИК?

Хулкар ТҮЙМАНОВА,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист

ОВҚАТЛАНИШ РАЦИОНИ – ОЛТИН ҚОИДА

Yзок умр күришда овқатланиш рационини түғри белгилаш олтин қоюда ҳисобланади. Азалдан овқатланишга қўйилган учта муҳим талаб мавжуд: организмдаги энергия мувозанатини таъминлаш, унинг озиқ-овқат хилларига бўлган эҳтиёжини қондириш, овқатланиш режимига риоя қилиш. Бу масала билан тиббиётда нутрициология фани шуғулланади.

"Инсон неча йил умр кўради?" деган савол барчамизни қизиқтириши табий. Тарихий маълумотлар шуни тасдиқлайдики, ибтидоий жамоа тузуми даврида одамлар ўртача 18 йил, бронза асрда 21,5, антик даврда esa 25. XII азрек келиб 35-45 йил умр кўрган. Бизнинг асrimизда бу кўрсатички 65-70 рақамига келиб тўхтади. Агар инсон соғлом турмуш тарзи қоидаларига тўлини риоя қиласа, 100 йилдан кўпроқ умр кечириши исботланган. Бунинг асосий омиллари шимоли?

ТИББИЙ МАДАНИЯТ ҲАМИША БИРЛАМЧИ

тиббий кўриқдан ўтказиш учун аҳоли хонадонларига бирма-бир кириб чиқилган. Ҳозир вазият ўзгарди. Фуқароларимиз соглигига муаммом бўлмасда, онгли рвишида шифокор кўригига келадиган бўлди, бу патронаж тизими ходимлари саъй-ҳаракати билан амалга ошмоқда. Ҳар бир киши ўз саломатлигига эътиборли бўлмаса, четдан таъсир кўрсатиш орқали узоқ умр кўрувчилар сонини оширолмаймиз. Юртимизда ўртача умр кўриш 74,3 ёшни ташкил этмоқда. Кенг қамровли тиббий ислоҳотлар натижасида юрак қон-томир касалликларидан ўлим ҳолати 59,2 фоиздан 55,2 фоизга камайди. Саратон, сил, қандли диабет, гематологик ва бошқа касалликлар эрта аниқланиб, ўлим ҳолати қисқармоқда. Бу фуқароларнинг тиббий саводхонлиги ошиб, ўз соғлигини назорат қила бошлаганини кўрсатади.

Лекин шунга қарамасдан, ҳали чекка қишлоқларда аҳоли тиббий маданияти анча паст. Ўз ҳақ-хуқуқларини билмаслиги натижасида улар сарсон-саргардон бўлади. “Фуқаролар соғлигини сақлаш тўғрисида”-ги қонунда ҳар бир кишининг ўз саломатлигини сақлашга масъуллиги белгиланган. Менимча, киши ўз саломатлиги олдида мажбурияти борлигини ҳис қилса, бу тиббий саводхонликнинг бирламиш шарти бўлиб қолар эди. Тиббий маданиятни эгаллашда, дори-дармонларни истеъмол қилишга доир йўриқномага қатъий риоя қилиш, вақти вақти билан шифокор кўригидан ўтиб туриш, ушбу мавзудаги матбуот нашрлари, телекўрсатув ва эшиттиришлардан баҳраманд бўлиш, ўз саломатлигига хавф етказувчи ҳар қандай вазиятда оқилона қарор қабул қилиш муҳим жиҳат эканини унумаслик керак.

ЗАХАР — ЁНИМИЗДА

Епиртли ичимликлар ичиш, тамаки маҳсулотлари чекиши инсон умрини қисқартирувчи оғат экани маълум. Буни билса-да, уларни истеъмол қуловчилар гирдобидан чиқибета олмайди, иродаси заифлик қиласади. Маълумотларга кўра, дунё йўйича 40 фоиз эркак ва 8 фоиз аёл тамаки чекади. Ўзбекистон-да бу рақам 32,9 фоиз эркак, 0,8 фоиз аёллар ҳиссасига тўғри келпокда. Тамаки ёнган вақтида 250 га яқин зарарли модда ажралади. Ўндан, асосан, нафас олиши тизими аъзолари ва ўюрак қон-томир изими азият чекади, оғиз бўшлиги — тиш, милкка етказадиган иёнини айтмасак ҳам бўлади. Чекувчининг иммунитети пасаиди а никотин ички аъзоларга зарба берувчи яллигланиш жараёнини афбатлантиради. Чекиши ўпка саратонидан ташқари яна 13 турдаги авфли ўсманни келтириб чикаради.

— Юртимиз ахолиси орасида тутунли ва тутунсиз тамаки чекиши урф бўлган, — дейди бу хусусда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Аҳолининг соғлом турмуш тарзини кўллаб-куватлаш ва жисмоний фоаллигини ошириш маркази етакчи консультантини Шуҳрат Шукуров. — Тутунли тамаки чекувчилар орасида сигарет асосий ўрин эгаллайди, яъни уни 86 фоиз киши истеъмол қиласди. Чекувчиларнинг 5,3 фоизи чилим, 2,4 фоизи тамакини қиздириш тизимидан фойдаланади. Ачинарлиси, ҳар куни тамаки чекадиганларга барвақт ўлим хавф солади. Сўнгти беш йилда маҳаллий ишлаб чиқарилган сигаретларнинг қонуний чакана савдоси ҳамжи 18 ва ундан катта ёшдаги ҳар бир кишига ҳисоблаганда йилига 26,7 дан 22,9 қутигача қисқарди. Бу катта ёшдаги ахоли орасида сигарет истеъмол қилиниши даражаси пасаяттанини англатали.

ПИЁДА ЮРИНГ, ЮГУРИНГ!

Кисмоний ҳаракатни ўз ҳаёти-нинг мазмунига айлантирган кишилар узок умр кўради. Физиологияядо юриш, тез юриш, югуршиш, узиш, футбол, волейбол, баскетбол, тен-исц ўйнаш организмнинг функционал имкониятларига мувофиқ келиши ва мос ўйлиши тъкилданади. Айникса, сарф-

харжат, ортиқча оворагарчилик талаб этмайдиган оддий ҳаракат түри — югуриш, яёв юриш узоқ умр күришнинг муҳим шарти экани хусусида Тошкент тиббиёт академияси Нормал ва патологик физиология кафедраси доценти, тиббиёт фанлари бўйича фалсафа доктори Раъно Тожибоева шундай лейди:

РУХИНГИЗ ТЕТИК ВА БАРЛАММИ, КҮП ЯШАЙСИЗ!

Исон организми бош мия “кўрсатмаси”га му-
вофиқ ишлайди. Биз ўз истиқомат манзили-
миз — маҳалла, қишлоқ, хонадон, қолаверса-
ши ёки ўқиш жойимизда рўй берадиган воқеа-ҳодисаларни
кўриб, эшитиб, хис қилиб, буни бош мия орқали идрок эта-
миз. Агар кишининг оиласвий ҳаёти тинч-осойишта кечса-
ши ёки ўқиш жойида муаммо туғилмаса, асаднинг марказий
нуктаси бўлмиш бош мия кеча-кундуз бир маромда ишлай-
ди. Руҳан соғломлик — узоқ умр кўришнинг яна бир шарти.
— Мавжуд мухит орқали организмга таъсири кўрсатади-
ган стресс, депрессия одамни хотиржамлиқдан айриди, —
дэйди психология фанлари доктори, профессор Умарали
Қодиров. — Психоэмоциями ёки жисмоний зўриқишими
бундан қатъи назар, танадаги қон ва бошқа суюқликлар
таркиби ўзгарида. Иммунитетга жавобгар бўлган айрим
оқсил молекулалари йўқолади, натижада организм турли
касалликларга қарши кураша олмай қолади. Курашувчан-
лик қобилияти сусайса, орадан иккى ой ўтибигина ҳужай-
ралар ўзини тиклаб олиши мумкин. Мехр-муҳаббат, ўзаро
хурмат рисоладагидек бўлса, руҳан толиқишига ўрин йўқ.
Жаҳл устида айтилган қўпол сўз қалбга худди ханжардек

санчилади. Ноўрин сўзни тинглаган киши ўзини ёмон ҳисэтади, қўл-оёқлари бўшашади, ичи титраб кетади, хотираси сусайди, айтадиган сўзларини дарров эсидан чиқариб қўяди ва ўз-ўзидан ички органлар фаолияти бузилади. Бунга йўл қўймаслик учун имкон қадар ён-атрофдагилар билан зиддиятга бормаслик, тез-тез очиқ ҳавода сайр қилиш, классик мусиқий асарларни тинглаш, вақти-вақти билан театр-кинога тушиш фойدادан холи эмас. Шеър ўқийдиган, китоб мутолаа қиласидиганларнинг стресс ҳолатига тушганини кўрмайсиз ҳам, кузатмайсиз ҳам. Кулги ва ҳазил-мутойиба билан дўистлашганлар сафида бўлиш қандай яхши? Руҳий саломатликка эришиш, доимо хуш查қчақарни ҳамроҳийлик сирдалашуши бўлиши шунчак.

Юриш умброкүйлик сирларидан бири, буны унутманг. Қиссадан ҳисса: юкорида узоқ умр күришга имкон берадиган ва дунё миқёсида тан олинган асосий омиллар ҳақида тұхтадлық. Булардан ташқари, геронтологияда иммунитетни туғилғанданоқ тұғри шакллантириш, касб-хунарның үз хохиш-иродаси билан танлаш, ҳаммага фақат яхшилик қилиш, хотира тиниқтілігі учун курашиш, тери таранглигінің асраш ва бошқа жиҳатлар ҳам борки, улар ҳам умброкүйликта мұхим ажамият касб этади. Мамлакатимизда

фуқароларнинг саломатлигини асраб-авайлаш, умр кўриш давомийлигини таъминлаш учун барча шароитлар мухайё. Бундан тўгри ва оқилона фойдаланаётган барча юртдошли римизга 100 ийл умр кўришдек баҳт насиб этсин!

